

Materiał porównawczy
do ustawy z dnia 6 marca 2009 r.

o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników

(druk nr 489)

USTAWA z dnia 20 grudnia 1990 r. O UBEZPIECZENIU SPOŁECZNYM ROLNIKÓW
(Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.)

Art. 3.

1. Ubezpieczeniu podlega się z mocy ustawy albo na wniosek.
2. Jeżeli ustawa przewiduje objęcie ubezpieczeniem na wniosek, z wnioskiem o objęcie ubezpieczeniem może wystąpić zainteresowana osoba lub rolnik, na którego rachunek ta osoba pracuje.
- <2a. Objęcie ubezpieczeniem na wniosek następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie ubezpieczeniem, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony.>**
3. Osoba podlegająca ubezpieczeniu na wniosek może w każdym czasie odstąpić od ubezpieczenia, składając oświadczenie w tej sprawie.
4. Równoznaczne z odstąpieniem od ubezpieczenia na wniosek jest nieopłacenie w terminie składki, chyba że rolnik obowiązany do jej opłacenia, przed upływem terminu płatności, wystąpił o jego odroczenie albo nieopłacenie składki w terminie było skutkiem siły wyższej.

[Art. 3a.

- 1. Ubezpieczenie ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.*
- 2. Ubezpieczenie na wniosek ustaje także:*
 - 1) z końcem kwartału wskazanego w oświadczeniu ubezpieczonego, a jeżeli w oświadczeniu tym nie ma takiego wskazania - z końcem kwartału, w którym oświadczenie to zostało złożone Kasie, albo*
 - 2) z końcem kwartału poprzedzającego kwartał, w którym nastąpiło odstąpienie od ubezpieczenia w myśl art. 3 ust. 4.*
- 3. Jeżeli wraz z ustaniem okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniu z mocy ustawy następują okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczeniem na wniosek, ubezpieczenie istniejące z mocy ustawy ustaje z końcem kwartału, w którym ubezpieczonemu doręczono decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy.*

4. Jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę, obowiązek ubezpieczenia ustaje z końcem kwartału, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż z końcem kwartału, w którym ubezpieczony nabył to prawo.]

<Art. 3a.

1. Ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Ubezpieczenie na wniosek ustaje także:
 - 1) od dnia wskazanego w oświadczeniu ubezpieczonego, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym to oświadczenie zostało złożone Kasie, albo
 - 2) od pierwszego dnia okresu ubezpieczenia, za który składka nie została opłacona.
3. Jeżeli wraz z ustaniem okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniu z mocy ustawy następują okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczeniem na wniosek, ubezpieczenie istniejące z mocy ustawy ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ubezpieczonemu doręczono decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy.
4. Jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę, obowiązek ubezpieczenia ustaje od dnia następującego po dniu, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym ubezpieczony nabył to prawo.>

Art. 4.

1. Składki na ubezpieczenie za każdego ubezpieczonego opłaca rolnik. Jeżeli działalność rolnicza jest prowadzona na rachunek kilku osób, obowiązek opłacenia składki ciąży na nich solidarnie.
- [2. Obowiązek opłacenia składki powstaje z pierwszym dniem kwartału, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje z ostatnim dniem kwartału, w którym ustało ubezpieczenie.]
- <2. Obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje od dnia, w którym ustało ubezpieczenie.>**

Art. 5a.

1. Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:
 - 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
 - 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
 - 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
 - 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;

- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.
2. Za rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej uznaje się także:
- 1) wznowienie wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, której prowadzenie okresowo zawieszono;
 - 2) zmianę rodzaju lub przedmiotu wykonywanej działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).
3. Kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy rolnik lub domownik obowiązany jest udokumentować zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego i złożyć w Kasie wraz z oświadczeniem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, chyba że ten rolnik lub domownik nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku podatkowym.
4. Zaświadczenie właściwego urzędu skarbowego, o którym mowa w ust. 3, rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu, obowiązany jest także złożyć Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego.
- [5. Niezachowanie terminu złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracę przy prowadzeniu tej działalności.]*
6. *Niezachowanie terminu złożenia zaświadczenia, o którym mowa w ust. 4, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem tego kwartału.]*
- <5. Niezachowanie terminu złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności.**
6. **Niezachowanie terminu złożenia zaświadczenia, o którym mowa w ust. 4, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem terminu na złożenie tego zaświadczenia.>**
7. Terminy określone w ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika lub domownika, jeżeli ten rolnik lub domownik udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych.
8. Kwota podatku, o której mowa w ust. 1 pkt 5, zwana dalej "roczną kwotą graniczną", podlega corocznej waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonym w ustawie budżetowej za rok, którego kwota dotyczy, ustawie o przewidywanym budżetowym lub ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone.
9. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w drodze obwieszczenia, roczną kwotę graniczną, o której mowa w ust. 8.

10. Za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu:
- 1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne;
 - 2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.
11. Za współpracującego przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej uważa się rolnika lub domownika, który w stosunku do prowadzącego tę działalność spełnia kryteria osoby współpracującej, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 8.

[1. Za każdego ubezpieczonego opłaca się składkę w równej wysokości, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a.]

<1. Za każdego ubezpieczonego opłaca się miesięczną składkę w równej wysokości, z zastrzeżeniem ust. 3.>

2. Wysokość składki za jednego ubezpieczonego ustala się w planie funduszu składkowego stosownie do zasad określonych w art. 77.

<2a. W przypadku gdy okres podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu jest krótszy niż miesiąc, wysokość składki oblicza się proporcjonalnie do liczby dni podlegania temu ubezpieczeniu.>

3. Za ubezpieczonego, o którym mowa w art. 7 ust. 3, opłaca się jedną trzecią składki, o której mowa w ust. 2.

[3a. Za ubezpieczonego rolnika i domownika, o którym mowa w art. 5a, składka wynosi dwukrotność kwoty ustalonej zgodnie z ust. 2.]

[4. Prezes Kasy ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" ustaloną przez Radę Rolników wysokość składki na jeden kwartał lub kilka kolejnych kwartałów co najmniej 14 dni przed pierwszym dniem danego kwartału. Wysokość ta może być ustalona kwotowo - i korygowana w przypadku zmiany wysokości emerytury podstawowej - albo za pomocą określonego procentu emerytury podstawowej.]

<4. Prezes Kasy ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, ustaloną przez Radę Rolników, wysokość miesięcznej składki na jeden lub kilka kolejnych kwartałów, co najmniej 14 dni przed pierwszym dniem danego kwartału. Wysokość ta może być ustalona kwotowo – i korygowana w przypadku zmiany wysokości emerytury podstawowej – albo za pomocą określonego procentu emerytury podstawowej.>

5. Na wniosek Rady Rolników minister właściwy do spraw rozwoju wsi, w drodze rozporządzenia, może ustanawiać ulgi w wysokości składki, określając szczegółowe zasady i tryb ich przyznawania.

Art. 16.

1. Ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny;
 - 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1;
 - 3) osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
 - 4) małżonek osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka.
2. Ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek obejmuje się:
- 1) innego rolnika lub domownika, który podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu w pełnym zakresie, jeżeli złożono wniosek o objęcie go ubezpieczeniem emerytalno-rentowym;
 - [2) osobę, która podlegała ubezpieczeniu jako rolnik i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, nie nabywając prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia, jeżeli podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 50 kwartałów;]*
 - <2) osobę, która podlegała ubezpieczeniu jako rolnik i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, nie nabywając prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia, jeżeli podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 12 lat i 6 miesięcy;>**
 - 3) osobę pobierającą rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy jako rentę okresową.
3. Przepisów ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Art. 17.

- [1. Składka kwartalna za każdego ubezpieczonego wynosi 30 % emerytury podstawowej.]*
- <1. Składka miesięczna za każdego ubezpieczonego wynosi 10 % emerytury podstawowej.>**
2. Za ubezpieczonego, o którym mowa w art. 5a, składka wynosi dwukrotność kwoty ustalonej w sposób określony w ust. 1.
- <3. W przypadku gdy okres podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jest krótszy niż miesiąc, wysokość składki oblicza się proporcjonalnie do liczby dni podlegania ubezpieczeniu w tym miesiącu.**
4. Rolnik, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 50 ha przeliczeniowych, opłaca dodatkową składkę miesięczną w wysokości:
- 1) 12 % emerytury podstawowej – w przypadku gdy gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych do 100 ha przeliczeniowych;
 - 2) 24 % emerytury podstawowej – w przypadku gdy gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 100 ha przeliczeniowych do 150 ha przeliczeniowych;

- 3) 36 % emerytury podstawowej – w przypadku gdy gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 150 ha przeliczeniowych do 300 ha przeliczeniowych;
- 4) 48 % emerytury podstawowej – w przypadku gdy gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 300 ha przeliczeniowych.
- 5. W przypadku zmiany obszaru użytków rolnych gospodarstwa rolnego powodującego zmianę wymiaru dodatkowej składki miesięcznej, o której mowa w ust. 4, rolnikowi obowiązkanemu do opłacania tej składki wydaje się decyzję w tej sprawie.>

Art. 19.

- 1. Emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
 - [2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 100 kwartałów, z uwzględnieniem art. 20.]*
 - <2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.>**
- 2. Emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
 - [2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 120 kwartałów;]*
 - <2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;>**
 - 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.
- [3. Jeżeli zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej jest spowodowane wywłaszczeniem gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, ich zbyciem na cel uzasadniający wywłaszczenie albo trwałym wyłączeniem, zgodnie z obowiązującymi przepisami, użytków rolnych z produkcji rolniczej z przyczyn niezależnych od rolnika, warunek przewidziany w ust. 2 pkt 2 uważa się za spełniony, jeżeli rolnik podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 50 kwartałów.]*
- <3. Jeżeli zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej jest spowodowane wywłaszczeniem gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, ich zbyciem na cel uzasadniający wywłaszczenie albo trwałym wyłączeniem, zgodnie z obowiązującymi przepisami, użytków rolnych z produkcji rolniczej z przyczyn niezależnych od rolnika, warunek przewidziany w ust. 2 pkt 2 uważa się za spełniony, jeżeli rolnik podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 12 lat i 6 miesięcy.>**
- 4. (uchylony).

Art. 21.

- 1. Renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki:
-

- 1) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres, o którym mowa w ust. 2;
- 2) jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym;
- 3) całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu lub w okresach, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2, lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

[2. Warunek podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres uważa się za spełniony, jeżeli okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego ubezpieczonego wynosi co najmniej:

- 1) 4 kwartały - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku do 20 lat;*
- 2) 8 kwartałów - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 20 lat do 22 lat;*
- 3) 12 kwartałów - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 22 lat do 25 lat;*
- 4) 16 kwartałów - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 25 lat do 30 lat;*
- 5) 20 kwartałów - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 30 lat.]*

<2. Warunek podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres uważa się za spełniony, jeżeli okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego ubezpieczonego wynosi co najmniej:

- 1) rok – jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku do 20 lat;**
 - 2) 2 lata – jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 20 lat do 22 lat;**
 - 3) 3 lata – jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 22 lat do 25 lat;**
 - 4) 4 lata – jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 25 lat do 30 lat;**
 - 5) 5 lat – jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku powyżej 30 lat.>**
3. Przy ustalaniu okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu zgodnie z ust. 2 stosuje się odpowiednio art. 20 ust. 1 i 2.
 4. Jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, uważa się za spełniony, jeżeli ubezpieczony posiada jakikolwiek okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego, który obejmuje dzień wypadku lub dzień zachorowania na rolniczą chorobę zawodową.
 5. Za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym uważa się ubezpieczonego, który z powodu naruszenia sprawności organizmu utracił zdolność do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym.

6. Całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za trwałą, jeżeli ubezpieczony nie rokuje odzyskania zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym.
7. Całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za okresową, jeżeli ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym.
- [8. Okres 20 kwartałów, o których mowa w ust. 2 pkt 5, powinien przypadać w okresie ostatnich 10 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy.]

<8. Okres 5 lat, o których mowa w ust. 2 pkt 5, powinien przypadać w okresie ostatnich 10 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy.>

[Art. 21a.

Przy ustalaniu liczby kwartałów podlegania ubezpieczeniu zalicza się cały kwartał, w którym powstało ubezpieczenie. To samo dotyczy kwartału, w którym ubezpieczenie ustało.]

<Art. 21a.

Przy ustalaniu liczby lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu dodaje się poszczególne okresy podlegania ubezpieczeniu obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy podlegania ubezpieczeniu oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok.>

Art. 25.

1. Część składkową ustala się przyjmując po 1 % emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, z uwzględnieniem ust. 2-7. Niepełne lata przelicza się odpowiednio, z uwzględnieniem art. 21a.
2. Do liczby lat, o których mowa w ust. 1, dolicza się liczbę lat:
 - 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w okresie od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990 r.;
 - 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 31 grudnia 1982 r., za który była opłacana składka na Fundusz Emerytalny Rolników;
 - 3) (uchylony);
 - 4) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym - bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu - po ukończeniu 16. roku życia, przypadających przed dniem 1 lipca 1977 r., jednak nie wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej.
- 2a. Do liczby lat, o których mowa w ust. 1, dolicza się również liczbę lat:
 - 1) podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu przepadającemu po tej dacie,

- 2) działalności kombatanckiej, działalności równorzędnej z tą działalnością, a także okresy zaliczane do okresów tej działalności oraz podlegania represjom wojennym i okresu powojennego, określone w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
 - 3) odbywania czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo zastępczych form tej służby, przypadających przed dniem 1 stycznia 1999 r.
- jeżeli z tego tytułu ubezpieczonemu nie przyznano emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.
- 2b. Przepisu ust. 2a nie stosuje się przy ustalaniu wysokości emerytury rolniczej dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.
3. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, za rolnika i jego małżonka opłacono roczną składkę na ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych i członków ich rodzin w wysokości wyższej niż 120 % przeciętnej emerytury podstawowej w danym roku, zamiast jednego roku przyjmuje się okres dłuższy, odpowiadający wskaźnikowi indywidualnego wymiaru składki w danym roku. Wskaźnik ten oblicza się w następujący sposób:
- 1) kwotę opłaconej składki rocznej wymierzonej od hektarów przeliczeniowych i działów specjalnych oraz od osób ubezpieczonych w danym gospodarstwie rolnym, z wyjątkiem domowników, dzieli się przez liczbę tych osób; przy ustalaniu kwoty opłaconej składki wlicza się również kwoty przyznanych ulg i zwolnień, nie wlicza się jednak nieopłaconej części składki za 1990 r., jeżeli jej opłacenie było dobrowolne;
 - 2) tak obliczoną kwotę dzieli się przez 120 % przeciętnej emerytury podstawowej w danym roku.
4. Okresy, o których mowa w ust. 2a pkt 1, przelicza się w wymiarze półtorakrotnym. Nie dotyczy to jednak okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pobierania świadczeń dla bezrobotnych.
5. Za każdy rok przypadający w okresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, przyjmuje się 0,5 % emerytury podstawowej.
- [6. Jeżeli uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu łącznie z okresami, o których mowa w ust. 2 i 2a, krócej niż przez 20 kwartałów, przyjmuje się, że okres opłacania składki wynosi 20 kwartałów.]*
- <6. Jeżeli uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu łącznie z okresami, o których mowa w ust. 2 i 2a, krócej niż przez 5 lat, przyjmuje się, że okres opłacania składki wynosi 5 lat.>**
7. Przepisu ust. 6 nie stosuje się, jeżeli całkowita niezdolność do pracy powstała wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej. W takim przypadku uprawnionemu do okresu opłacania składki dolicza się okres dzielący go od osiągnięcia wieku 60 lat.
8. Minister Pracy i Polityki Socjalnej ogłosi w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przeciętną roczną wysokość emerytury podstawowej w latach 1983-1990.

Art. 36.

1. Prezes Kasy wydaje decyzje w sprawach:

1) podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia, a także wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie;

<1a) zmiany warunków ubezpieczenia, a także stwierdzenia obowiązku opłacania składki, o której mowa w art. 17 ust. 2;

1b) stwierdzenia obowiązku opłacania dodatkowej składki miesięcznej, o której mowa w art. 17 ust. 4;>

2) (uchylony);

2a) przedłużenia prawa do renty rolniczej szkoleniowej;

3) ustalenia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia i ich indywidualnego wymiaru;

4) zawieszenia prawa do świadczeń;

5) zawieszenia lub wstrzymania wypłaty świadczeń oraz wznowienia zawieszonych lub wstrzymanej wypłaty;

6) zwrotu nienależnie pobranych świadczeń;

7) przyznania odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczeń;

8) potrącenia składek na ubezpieczenie lub innych należności ze świadczeń z ubezpieczenia;

9) wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne, z zastrzeżeniem ust. 1a;

10) o których mowa w art. 41a i 55.

1a. Decyzje, o których mowa w ust. 1 pkt 9, Prezes Kasy wydaje w sprawach spornych.

2. Prezes Kasy może upoważniać do wydawania decyzji w sprawach, o których mowa w ust. 1, pracowników Kasy. Ponadto Prezes Kasy i Prezes Zakładu mogą postanowić, że określone decyzje będą wydawane, z upoważnienia Prezesa Kasy, przez pracowników Zakładu.

3. Od decyzji w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 1-9, a także w przypadku niewydania decyzji przysługuje odwołanie do sądu w terminach i na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

4. Wniesienie odwołania do sądu od decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniu i obowiązek opłacania należności z tytułu składek na to ubezpieczenie nie wstrzymuje wykonania tej decyzji.

Art. 39.

1. Decyzją ustalającą podleganie ubezpieczeniu można objąć wszystkich ubezpieczonych, za których składkę opłaca ten sam rolnik.

2. Decyzja ustalająca podleganie ubezpieczeniu powinna zawierać w szczególności:

1) określenie rodzaju ubezpieczenia;

2) określenie początkowej daty podlegania ubezpieczeniu;

3) określenie zasad obliczania składek oraz sposobu ich opłacania i obowiązujących terminów płatności;

- 4) wskazanie rolnika zobowiązanego do opłacania składek albo osób zobowiązanych solidarnie;
- 5) określenie kwoty należności z tytułu składek wynikającej z objęcia ubezpieczeniem i terminu zapłaty.

3. (uchylony).

[4. W razie zmiany stanu faktycznego lub stanu prawnego, na podstawie którego wydano decyzję o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu, wydaje się nową decyzję. Jeżeli jednak zmianie ulegnie wysokość kwartalnych składek, rolnikowi obowiązkanemu do ich opłacania doręcza się informację w tej sprawie.]

<4. W razie zmiany stanu faktycznego lub stanu prawnego, na podstawie którego wydano decyzję o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu, wydaje się nową decyzję w tej sprawie. Jeżeli jednak zmianie ulegnie jedynie wysokość miesięcznych składek, rolnikowi obowiązkanemu do ich opłacania doręcza się informację w tej sprawie.>